

Motion till riksdagen 2021/22:1292

av **Diana Laitinen Carlsson m.fl. (S)**

Jämlik och tillgänglig tandvård

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tandvården ska vara jämlik och tillgänglig för alla och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En jämlik tandvård är en viktig del i arbetet med att sluta hälsoklyftorna. För att uppnå en jämlik tandvård krävs det att den är både fysiskt och ekonomiskt tillgänglig. Den socialdemokratiskt ledda regeringen har tagit flera bra och viktiga steg för att förbättra tandvården, men fortfarande är det alltför många som avstår från tandvård av ekonomiska skäl. Tandhälsan är fortfarande ojämlikt fördelad bland både barn och vuxna och vi vet samtidigt att dålig tandhälsa minskar livskvaliteten och kan leda till följsjukdomar. Tandvårdsförsäkringen behöver fortfarande utvecklas med fokus på regelbunden och förebyggande tandvård.

I dag lever vi längre och allt fler av våra äldre och äldsta har oftast kvar sina egna tänder. Detta ökar också behovet av regelbunden tandvård hos våra äldre och de behöver då skydd mot höga tandläkarkostnader.

Vi vet också att det finns skillnader mellan olika grupper. Exempelvis är dålig tandhälsa dubbelt så vanligt bland personer med funktionsnedsättning jämfört med övrig befolkning och personer med svag ekonomisk ställning avstår i högre utsträckning från tandvård. Ju sämre tandhälsa föräldrarna har, desto större risk för att barnen också ska få omfattande kariesangrepp. De starkaste riskfaktorerna bland barn och unga för att få karies är enligt Folkhälsomyndighetens rapport Jämlik tandhälsa från april 2019 att:

- föräldrarna är invandrade från länder utanför Norden och Västeuropa,
- familjen får ekonomiskt bistånd,
- föräldrarna har högst grundskoleutbildning, föräldrarna är unga och själva har dålig tandhälsa.

När det gäller besöksfrekvens finns det stora regionala skillnader och även skillnader mellan grupper med olika utbildningsbakgrund. Bland dem med minst treårig eftergymnasial utbildning är det 54 procent som besöker tandvården under ett år, men bland dem med förgymnasial utbildning är det 54 procent som gör ett besök under tre år.

Utredningen om jämlik tandhälsa har också lämnat betänkandet ”När behovet får styra – ett tandvårdssystem för en mer jämlik handhälsa” (SOU 2021:8) där det föreslås att principen om att den med det största behovet ska ges företräde till tandvården också ska föras in i tandvårdslagen. Andra viktiga förslag utredningen lämnar är att:

- En undersökning hos tandvården ska kosta 200 kronor per besökstillfälle. Allmänt tandvårdsbidrag och särskilt tandvårdsbidrag upphör.
- Varje individ får en individuell tandhälsoplan. De med störst risk för tandsjukdomar ska få mest stöd.
- Unga vuxna mellan 20 och 23 år ska ingå i det statliga tandvårdsstödet.
- Patienter med särskilda behov ska få ett mer jämlikt stöd. Ett statligt selektivt tandvårdsstöd som en del av det statliga tandvårdsstödet föreslås omhänderta flertalet av dagens patienter med särskilda behov.

För en jämlik tandvård där tandhälsan inte ska vara en klassfråga är det viktigt med fortsatta stegvisa reformer i tandvårdsförsäkringen.

Diana Laitinen Carlsson (S)

Carina Ödebrink (S)

Johanna Haraldsson (S)